Kilenczedik évfolyam. 102-ik szám. Kolozsvártt, 1879. vasárnap május 4.

A „KELET“ előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak
Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch gasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberge A. V. hirdetések felvételi irod Budapesten Szervitatér 5. sz.

Nyilttéri czikkek
gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Az uj occupatió.

(?) Addig is, mig a táviró hirt hozna a mai nagyfontosságu nap eseményéről: az oroszok kivonulásának meg, vagy nem kezdéséről — itt, a provincián, szólhatunk egy ránk nézve szintén nagy fontosságu tényről, mely bizonyos tekintetben occupatio, hóditó hadjárat s diadal-jelvények szinét is hordhatja magán.

Igaz ugyan, ez az invasio, melyre czélzunk, vérrel, halállal s népek leigázásával nem áll összeköttetésben, de viszont ohajtandó, hogy a hóditás mozzanatai, az uj birodalmak alapitása s a győztes vezér ünnepélyes bevonulása ne maradjanak el.

Hasonlatok nélkül szólva: Molnár György müvezetőségének e kezdő-napján szeretnők, ha szinházunknál valóban uj aera kezdetét jegyezhetnők ez oly fontos intézetünk évkönyvébe s ha egyelején nem is minden tekintetben, de legalább a főbb momentumokban oly változtatások lépjenek a mai nappal életbe, a melyek szakitást jelezzenek a multtal s legalább reményt nyujtsanak a jövőre nézve s az eddigi hanyatlás jobbra forditását igérjék.

Egyátalán nem szándokunk recriminatiokba bocsátkozni; nem keressük: miért s kik által, de tény, hogy a kolozsvári szinügy bizonyos idő óta oly sajnos lejtőre tért, a melynek végpontjait: a teljes elhanyatlást nem is igen nehéz lett volna kiszámitani. Pedig, a szokásos frázisok mellőzésével, az iránt bizonnyal teljes az egyetértés, hogy a kolozsvári szinháznak a másodiknak kell az országban lennie. Mostanában nem volt az s ha a közönség egy felől jobb társulatot, derekabb játékrendet s több készültséget követelt, az intézet viszont nagyobb pártfogásért sohajtozott s a veszedelmes circulus vitiosus kiútját csak oly nehéz vala — nem megkapni, hanem bár megjelölni, mint a Vasvári Kovács utvesztőjének nyitját. A tagok, az ideiglenes müvezetőség, a hármas igazgatóság, a választmány és a közönség mennyiben s mily arányban volt kölcsönösen szerzője, előmozditója s fokozója mindennek — nem kutatjuk; elég, hogy igy volt s elég, hogy igy maradnia nem szabad.

Molnár Györgynek a szinmüvészek sorában való helye fölött lehet vitatkozni, — de azt hisszük, az iránt egybehangzók a vélemények, hogy mint müvezető, a társulat összmüködésének vezére s irányadója teljesen megalapitotta jó hirnevét s a ki ez iránt, a körülményekkel való ismeretlenség nyomán, kételyeket táplálna, ajánljuk, olvassa el Molnár „A szinpad és titkai“ czimü füzetét, abból meggyőződhetik, hogy kivel van dolga, midőn Molnárról, mint szinház vezetőjéről van szó.

Ezért mi a legjobb reményekkel nézünk szinházunk ez uj évének lefolyása elé s bár tudjuk, hogy elején még roppant nehézségekkel kell az uj társulatnak küzdenie; bár tudjuk, hogy a nagy részt fiatal tagok fejlődésüknek még csak legelején állanak s ehez képest a közönség jóakaró türelmére kell számitaniok; bár tudjuk, hogy a szétoszlott régi társulat egyik-másik tagjának uszálya még egy darabig fog némi port fölverni s a pártfogók nem igen fognak igyekezni az uj müvezető ágyának tövistelen rózsákkal való behintésére; bár tudjuk, hogy a jóformán elriasztott közönséget mintegy mesterséggel kell ismét meghóditani, sőt jó része kényelmes takaróul is szereti az intézettel szemben kifejtett alapos és alaptalan hidegségét a szükmarkuság leplezgetésére használni: — mindazonáltal erősen hisszük, hogy a jég lassankint csak megtörik, a régi reputatió csak visszanódittatik s az intézet ujolag arra az állásra emelkedik, a melyet nem oly rég még elfoglalt, s a melyet számára Kolozsvár városa, a fejedelmi segély s a fényes mult természetszerüleg kijelölt.

E lap első számától kezdve egyik elengedhetlen kötelességének tekintette e nemzeti intézet irányában a legnagyobb fegyelem gyakorlását s mint nemzeti ügyet soha sem tette hátrább, mint a nagy politika akármely kérdését. Mint minden emberi munkában: lapunk ez eljárásában is fordulhattak s fordultak is elő hibák, de soha sem szándékosan s jövőre is igyekezni fogunk a legnagyobb objectivitás megőrzésére — ugy az igazgatással és müködőkkel, mint a közönséggel szemben. De épen ezért, fön kell tartanunk a szigort minden irányban s a jóakarat, mely bennünk az ügy iránt él, gyöngeséggé tudatosan soha sem válhatik.

Most tehát üdvözöljük az uj occupatiot s a jó reményekre jogositó fővezért. Vajha fokonként teljes győzelem s általános diadal legyen az eredmény. Az intézettől egyfelől, de ép oly mértékben a közönségtől is függ ez ohajtott eredmény s a sajtó, tisztes hivatásához képest, mindkét irányban meg fogja tenni kötelességét.

Szerencse föl!

Az erdélyi birtokviszonyok rendezése

tárgyában tartott enquette.

Az ülést Kemény Gábor keresk. miniszter megnyitván, az ötödik kérdés folytatólag tárgyaltatik.

Elnök, mielőtt az ötödik kérdést folytatólagos tárgyalás alá bocsátaná, szükségesnek látja röviden recapitulálni mindazt, mi az első ülésben e pontra nézve elmondatott.

Ezek után a tárgyalás folyama ujra fölvétetvén, szót emel

Szabó József: A szőnyegen levő kérdés oly fontos, hogy hozzászólani minden jelenlevőnek kötelessége. Nem követheti Tisza Lászlót az obligát tagositás terén, ép ily kevéssé találja indokoltnak és helyesnek a Schweiwitz gr. által felállitott osztályozást. A Bethlen gr. által javaslatba hozott $^1/_5$ minimumnak olykép leendő meghatározását, hogy abba csupán a tagositandó terület számittassék be, nem előmenetelnek, hanem határozottan hátramenésnek tartja. Tisza Lászlónak azon javaslatát, mely szerint az árvák vagyona feltétlenül beszámittassék, oda módositaná, hogy a gyámság és gondnokság alatt levők birtoka feltétlenül leszámittassék. Azon javaslatot, hogy 2 - 300 holdnyi birtokos is kérhesse a tagositást, azon esetben igen üdvösnek tartja, ha oly községekben engedtetik meg ez, hol a határ 1 holdnál kisebb parcellákból áll. A felebbezést csak azon esetben tartaná megengedhetőnek, ha az elsőfolyamodásu biróság a tagositás megengedése kérdésében tagadólag határozna.

Dévány Henrik azon elvből indulva ki, hogy helyes gazdálkodás csupán tagositott birtokon üzhető, nézete szerint első dolog megkönnyiteni a birtokosoknak a tagositás keresztülvitelét. Ez okból a jelenlegi minimumot $^1/_4$-re szállitaná le, tovább menni ezuttal nem akarna; arra nézve pedig, hogy mi számittassék a minimumba, elég világos a törvény jelenlegi intézkedése. Tiszának az egy holdon alóli parczellák tagositására nézve tett inditványa a birtokjog éles megsértését involválja, különben meg van győződve, hogy a mint az illetőknek alkalmuk lesz a tagositás előnyeiről meggyőződni, azt kényszer nélkül is önként fogják kérni.

Bánffy Dezső b.: A minimum nem elvi, hanem czélszerüségi kérdés. Azt hiszi, hogy ott, hol az érdekeltek a tagositás szükséges voltáról megvannak győződve, bármily minimum megállapitása felesleges. Megfelelő szakerők hiányában most radicalis orvoslást nem lévén módunkban nyujtani, fokozatos javitás lehetséges csak, erre nézve czélszerünek tartja az $^1/_3$-nak $^1/_5$-re való reducálását. Hogy hivatalból történhessék-e és egyáltalán hol tagositás — erre nézve az értekezlet figyelmébe ajánlja az erdélyi gazdasági egyesület törv. javaslatának I. sz. c) pontjában foglaltakat. E pont szerint okvetlenül szakközegekre van szükség, kiknek véleményától tétetnék függővé a tagositás hivatalbóli megindittása, még ott is, hol a birtokos $^1/_5$ azt nem kivánja, mihelyt az érintett szakközegek a tagositást gazdászati szempontból mulhatlanul szükségesnek nyilvánitják.

Kemény János szerint a kérdés igen egyszerünek látszik, de fontosságot a tagositás gyors keresztülvitelére nézve nem tulajdonithat a minimum mikénti megállapitásának. Nézete szerint vannak másféle tényezők is, melyek a tagositás gyors keresztülvitelét megakaszthatják, igy ha a minimum leszállitása a tagositásnak nagy számbani meginditását vonná maga után, mérnökök és biróságok munkával tulhalmoztatván, okvetlen oly megtórlódás állana be, mely teljesen paralysalná a minimum reductiója által elért előnyöket, sőt az ellenkező hatást idéz elő, mint a melyet a minimum leszállitása czélba vett.

Ha engednie is kell a minimum leszállitására irányuló közóhajnak, nem menne egy lépésnél tovább s a minimumot legföllebb $^1/_4$-re szállittatná le.

Kozma Ferencz min. tanácsos, mint nem erdélyi, addig, mig az illetékes egyének részéről kimeritő nyilatkozatok nem történtek, a kérdéshez hoszászólani nem kivánt, hogy mégis szavát emeli, teszi azt azért, mert b. Bánffy Dezső szavaiból arról kellett meggyőződnie, miszerint daczára annak, hogy eddigelé mindenki csakis feltételes rendezést sürgetett, — a gyökeres orvoslás szükségét mégis átlátják az értekezlet t. tagjai is.

Bokross Elek az erdélyi viszonyok alaposabban történő rendezését czélszerünek azért nem tarthatná, mert valamint más irányban, ugy a birtokviszonyok átalakitásában is őrizkedni kell az ugrásoktól. Én is — ugymond szóló — conservative óhajtok eljárni ott, hol az indokolt; mert ha nincs is ugrás a természetben, mely magát meg nem boszulja, óvakodni kell rohamos változások előidézésétől, hol társadalmi fogalmak, emberi érzések, bizonyos irányu szokások megváltoztatása czéloztatik. De ugrás-e és természetellenes-e az, ha a birtoklási viszonyoknak ziláltságát épen a közjó érdekében magszüntetni óhajtjuk, habár egyszerre is megszüntetnénk és ezzel adnánk módot az egyesek kezébe, hogy a természetes és fokozatos haladást megkezdhessék, a mi eddigelé lehetetlenné van téve, lehet-e hiba, lehet-e bün?

Nem anomalia-e, hogy a magyar korona egyik legszebb, leggazdagabb s a természettől leginkább megáldott része egyszersmind leggyöngébb is. Minden tényező megvan arra nézve, hogy a lakosság a természet jótéteményeivel bőven ellátva boldog legyen és mégis hol található fel Erdélyben a boldogság? Sehol, mert a jólét emelésére bárhonnan jövő, bármily nemes törekvés is megtörik a viszonyok ziláltságán.

S ha azt elháritottuk, nevezhető-e az ugrásnak, nem kötelesség az csupán, melyet a jólét fejlődése parancsol. A birtokviszonyok rendezése az, mi összes figyelmünket igényli, a tagositás mikénti megoldása e főfontosságu kérdés mellett eltörpül. Nem volna-e czélszerü, ha a t. értekezlet a részletek mellőzésével igy szólana: itt az idő erőteljes lépéseket tenni, hogy az erdélyi gazda az eddigi abnormis közállapotok bilinceseitől megszabaditva, végre képességét, szorgalmát és törekvését érvényesithesse s felkérné a kormányt, hogy a viszonyok megfelelő mérlegelése szerint az erdélyi birtokállapotok rendezésére kezdeményezőleg intézkedjék; — kimondva ezt, nem hiszem, hogy felszólalása pusztában elhangzó szó lehetne. Államot alkottunk, sok teher nehezül reánk. Minden államnak megvannak elengedhetlen kötelességei és igy megvannak terhei — nekünk magyaroknak mindkettőből nagy a részünk, — nálunk a földmivelő polgárok vannak hivatva a sulyt viselni; de ép azért kell, hogy rendelkezésünkre bocsáttassanak mindazon tényezők, melyek az állam lét alapját képező földmivelést emelik.

Ha részletes javaslatokkal kell fellépnie, leghelyesebbnek tartaná, ha a helyi viszonyok szerint állapittatnék meg, hol viendő keresztül a tagositás, hol a birtokrendezés és hol lenne legsikeresebb a dülönkénti összesités.

Schweinitz gr. nézete szerint a tagositás és birtokrendezés kérdése a közjólét és adóképesség emeléséuek, nem pedig a jognak szempontjából döntendő el; azt véli, hogy a birtokrendezés és tagositás együttesen viendő keresztül, a legelők pedig ez eljárás alól kivétessenek.

Kenessey Kálmán osztálytanácsos: Ha nem ismerné is közelebbről Erdélyt, a jelen nyilatkozatok meggyőzték arról, hogy a mostani birtokviszonyok tarthatlanok, mert ha létezhetik Erdélyben birtok, mely 860 holdból áll s 740 parcellára oszlik, ha létezhetik birtok, mely 240 hold mellett 240 parczellára oszlik, az ez állapot nem tartható, oly viszonyok közt gazdasági haladásról szó sem lehet, csak alig, hogy létezhetik: hogy kivánhatják, hogy az ilyen viszonyok közt élő gazda az állam és család iránti kötelességeinek megfelelhessen.

Tekintve a szétágazó véleményeket, melyek egy része az általános tagositás eszméjéhez közel

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

A keresztanya.

Elbeszélés.

Irta:

YAUTIER GYÖRGY.

VI.

(Folytatás.)

Midőn reggel a tanodába ment, nagyon meg volt hunyászkodva, lesütött fővel sompolygott be csendesen, gépiesen tartotta meg a tanórát, szemeit is alig merve felemelni, s remegve azon gondolattól, hogy tanitványai arczán gunymosolyt láthat megjelenni. Oh! a csalfa Dido! . . Hirtelen tovább forditott, „Eneás“-ból egy fél fejezetet magyarázat nélkül hagyva, s azután csak egyszerre, midőn az óra eltelésének még öt percz volt hijja, becsapta könyvét s távozott.

Adeodát, ki követte őt, megszólitotta:

— Mama azt izeni, szeretné ha hozzá menne, mihelyt az iskolában dolgát végzi.

Haget ur azonnal utnak indult a gyár felé. Valyon mi történt? Talán a törvényhatóság megjelent ott a helyszinén. Azon gondolatnál, hogy majd felelni kellend az elibe tett kérdésekre, bevallani gyengeségét a főügyész előtt, egy vén akadékoskodó előtt, kiről tudta, hogy mennyire gonosz nyelvü, gunyos ember, nagy kedvet érzett visszafordulni s haza menekülni; a gyár magosan felmeredő sötét falait ugy képzelte, mint valami börtönt. Hát ha valóban is börtön az! Hát ha el is fogták már a szinésznőt? S neki majd találkozni kell vele . . .

Mégis megkeményitve szivét, egész határozottsággal belépett. Semmi szine az igazság végrehajtóinak. Pivier asszony nem szólt hozzá, midőn meglátta, csak némán nyujtott át olvasás végett egy most érkezett sürgönyt, melyben Klaudia a legalázatosabb hangon kéri őt, engedné meg darab időre Párisban maradni keresztanyjánál.

— Találkozott már kegyed a főügyészszel?

— Épen ütötte már tegnap a kilencz órát, mikor öntől eljöttem. Már igen késő volt, hogy oda menjek.

— De ma reggel?

— Meggondoltam jobban a dolgot. Az éj néha jó tanácsot hoz.

S Pivier asszony, kissé félénk hangon, mely éppen nem volt szokott nála, igy folytatta: — Ön ismeri helyzetemet rokon — a rokon megszólitás szokatlan hizelgésként hangzott, mely békitő kifejlésre nyujtott kilátást — tudja, hogy sikerült szorgalmas fáradozásomnak ismét jókarba helyezni kis örökölt birtokomat, mely férjem hanyagsága által csaknem egészen tönkre ment volt, de később meg kell osztanom azt fiaim közt s egy rész, fájdalom, nem lesz valami tekintélyes darab föld. Viktor szerencsétlenségre, atyja jellemével bir, nagyon kényelmet kedvelő, hanyag, mondhatni rest; teljes okom van félni, hogy mihelyt kezéhez kapja birtokát, ugyanazon állapotba sülyeszti azt ismét alá, mint miből kiemeltem férjem halála óta. A terv, melynek elérésére törekedtem, elenyésztetne minden nyugtalanságot a jövő iránt és hogy az sikerülhessen, rég elhatároztam már, tul tenni magamat minden akadályon. . .

Pivier asszony szünetet tartott, látva, hogy Haget ur nem jön segitségére, elhatározta minden kis részletig meggyónni belső küzdelmeit: — Tegnap este, csak is a bosszura gondoltam, akkor nem láttam bé, hogy segitségre szólitva fel a törvényt, a közönség rosz akaratu birálatának dobunk oda egy ennyire kellemetlen bosszantó kalandot, melyről ha mi hallgatunk, még titokban maradhat, titokban kell maradnia. . .

Én hallgatva, szemet hunyhatok felette, de minden el volna veszve, ha köztudomásra jöne ez elszöktetés s kezdenének róla fecsegni. Miután pedig a házasságnak meg kell történni. . .

Ez utolsó szavaknál Haget ur ijedten riadt fel, a kellemetlen meglepetés, mely a tanár arczán tükröződött, kissé ki látszott hozni sodrából Pivier asszonyt, hanem ő nem az a nő volt, kit ellenkezés kizavarjon terveiből. Boszankodott rokonára, hogy oly magyarázatokra kényszeriti őt, melyek feszélyezik. Az éj legnagyobb részét számok összeadásával töltötte el, legalább századikszor vetve össze s mérlegelve Klaudia vagyona állását; képes volt legyőzni haragját s a számitás ereje által egyenként elfojtani a lelkében támadt ellenséges indulatokat; rettegett olyan vitatkozástól, mely ismét vagyonra való áhitozását s kapsiságát hozhatná szőnyegre. Ezek voltak Pivier asszony titkos érzelmei. A tanár pedig csak meglepetésében árulta el oktalan felindulását; nagyon is őrizkedett ellentmondani rokonának, szerfölött örülve, hogy megszabadult a Damokles kardtól, melyet tegnap este óta szüntelen feje fölött látott függni; némán, fejével helybenhagyólag integetve, hallgatta tovább a zavart védekezést, melyet Pivier asszony elhatározása igazolásául adott elé neki. Hanem a vége felé nagy érdeklődéssel kezdte füleit hegyezni, midőn azon véleményt hallotta kimondatni általa, hogy azonnal el kell utaznia Párisba.

— Elutazni Párisba? ismételte Haget ur.

— Minden esetre. Ha kevés időre szemet hunyhatok is e nevetséges kalandra, nagyon hosszason nem engedhetem elhuzódni a távollétet. Ön, gyámi hatalmával felfegyverkezve, vissza fogja követelni Klaudiát. Megtettem minden elővigyázati rendszabályt arra, hogy a városon senki meg ne tudja mi történt itt; ma reggel egy hétre haza eresztettem falujába azon nő cselédet, ki tegnap látta őt eltávozni hazulról: semmi üres fecsegéstől és zaj keletkezésétől nincs mit tartani, elutazásunkról pedig azt fogjuk mondani, hogy a menyasszonyi ajándékok bevásárlása végett történik.

— Ah! tehát együtt fogunk menni?

— Igen, elkisérem önt, nem akarom, hogy egyedül legyen ott az idegen földön.

Haget ur elértette a szemrehányást.

— Igaz, hogy kihagytam magamat játszatni, szólt; de mi egyszer megtörtént, nem következik be másodszor is, azt mondhatom.

— Ma még dühös ön irányában, de az nem sokáig fog tartani. Ismerem én jól a férfiakat, ha nem lennék ott, ismét kijátszani engedné magát azon hitvány kaczér nő incselkedései által.

Holnap együtt utazunk.

Haget ur nem ellenkezett. Ezen beszélgetést követő huszonnégy órát az indulásig, kimondhatatlan izgalomban töltötte s a legkülönnemübb felindulások martaléka volt: el volt telve azon boldog kilátással, viszontláthatni Párist, melyről annyiszor álmodott, rettegett a nyugtalanitó küzdelemtől, melyek ott reá várnak, és egészen lázassá tette a sors e váratlan fordulata, mely éltét egyszerre regényes kalandok tömkelegébe sodorja, miután oly hosszu időn át tiszteletben tartotta annak egyhangu folyását.

Csak akkor nyerte vissza nyugalmát, midőn végre a vasuti kocsiban ült, szemben Pivier asszonynyal. „Alea jacta est“ (a koczka el van dobva) mormogta fogai közt. A tanár egész uton nyugodtan ült helyén s beérte azzal a helybenhagyó „ammen“-ekkel erősitni meg, mindazon, számokkal egészen tele tömött kimutatásokat, melyeket Pivier asszony, eljárásának igazolásául, jónak látott eléadni s azon erőteljes megtámadásokat, melyeket a férfiak erkölcstelensége s gyengesége ellen szórt; de midőn több órai rázatás és elbágygyadás után, szemeibe tünt ama felszálló halvány fehéres párázat, mely esténként, az elsötétülő égbolton az alatta elterülő nagy városok helyeit szokta megjelölni, hirtelen felemelkedett s ünnepélyesen szólt: Amott van Páris! — Utitársnője felvonta vállait s vékony ajkairól pár megvető szó lebbent el. Midőn kocsira ülve robogtak az utcza zajában s minden perczben vigság és lelkesültség felkiáltásai hangzottak füleikbe, egészen türelmét veszté. De a tanár gyönyörrel szemlélt mindent, a nagy lámpa-fényt, melynek vakitó világosságát társnője alig birta elviselni, a zajló tömeget, melytől a másik félt, az elhaladó nőket, kiket az szemtelen kinézésüeknek talált; Pivier asszony kimondta egyenesen minő véleménynyel van róluk. Most azonban valami egészen teljes mértékben váratlan dolog történt: Haget ur kihivó hangon szállt szembe társnője gunyorával, s oly fennhangon beszélt, hogy ellenfele elnémult, nehogy heves vitatkozássá fajuljon szóváltásuk.

Az idő késére járt már; és igy, vagy akarták vagy nem, a hadjárat megkezdését másnapra kellett halasztani.

Pivier asszony, ámbár legkevésbé sem ismerte, mi a bátortalan félénkség, nagyon otthoniatlannl találta magát a nagy városban; a függetlenségi fellobbanások, melyeknek oly váratlanul kezdte jelét adni a tanár, ki eddig mindig engedelmes rabszolgája volt, elkedvetelenitték s kissé kihozták sodrából. A fáradtság és álom, csak nagyon késére birtak erőt venni e nyugtalanságokon, s csak reggel felé tudott elaludni. A nap már néhány óra óta ragyogott ismét Páris felett, midőn Pivier asszony kilépett szobájából s néhány lépést téve a folyosón, kopogtatott egy másik szoba ajtaján, melyben tudta, hogy utitársa van szállva; egy szobalány éppen arra menve, mondta neki, hogy azon ur, még kora reggel elment hazulról, mint mondá, kisssé széttekinteni a városban, de még kora délelőtt vissza fog térni.

(Folyt. köv

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

jár, kétkedés nélkül kimondja a tagositás kényszer eszméjét.

De hogy e szabály ridegsége nélkülöztessék, egy gazdasági tanácsot vélne felállitandónak, melyhez apellálhatna a tagositani nem kivánó község, s mely gazdasági tanács a helyszinén tartandó szemle után határozna: lehet-e egészben vagy csak részben a tagositást végrehajtani.

Elekes Gy. szintén nagy mérvben abnormisnak nyilvánitja az erdélyi részek gazd. helyzetét. Az ily fontos kérdésben összehitt értekezlet kisebb fontosságu kérdések fejtegetésébe nem bocsátkozhatik. Nézete az, hogy az urbéri kérdések a birtokviszonyok rendezésétől lehetőleg elválasztandók, miután ez képezi a gyorsaság föltételeit. Adjunk időt — ugymond — a miniszteriumnak az itt hallottak alapján viszonyainknak teljesen megfelelő törvény szerkesztésére és ha ez értekezlet tárgyalásának ily törvény lesz az eredménye, az eredmény teljesen kielégitő leend.

Lészay Lajos elvben elfogadja Kozmának azon állitását, hogy a tagositás állami kérdés, de ha ez igaz, akkor az országgyülés előtt azon feladat áll, hogy e tekintetben figyelmét az egész országra kiterjeszsze, és akkor bizonyára uj nemzetgazdászati aera fog felünni hazánkban. A minimumot $^1/_4$-ben véli megállapitandónak, nem fogadhatja el azonban azon inditványokat, melyek szerint 200 illetőleg 500 holddal biró birtokosok a tagositás meginditására feljogositandók lennének, mivel ez a többségnek a kisebbség által leendő kényszeritése miatt keserü viszályokat idézhetne föl.

Hilibi János elméletig a coactiv tagositás barátja, azonban az adott viszonyok között, midőn biztosan tulhatjuk, hogy az állam a költségeket fedezni nem fogja, az érdekeltek pedig legfölebb is uzsorás pénzzel vihetnék keresztül, erről meggyőződése szerint le kell mondanunk. A minimumot szükségesnek látja, hogy a törvény világosan és teljesen indisputabilis legyen.

Tibád Antal a kényszerü tagositásnak elrendelését czélszerünek azért nem találja, mivel nem vagyunk oly szerencsés helyzetben, hogy az ennek folytán beállott terméyföllösleget értékesithessük, különösen a Székelyföldön, hol gyárak nincsenek, a kézmüipar pang stb. Szükséges a birtokrendezés, de combinálva az ipar fejlesztésével. A gazdasági tanács felállitását pártolja, mivel garantiát nyujt az esetleges vexatió ellen; különben a minimumot $^1/_4$-ben kivánná megállapitani.

Bethlen gróf a minimumott $^1/_4$, vagy $^1/_5$-re óhajtaná leszállitani, ebbe azonban nem számitaná be a községek vagyonát, miután pl. a Székelyföldön a u. n. revindicált havasok a községek tulajdonát képezik s ha a minimumba beszámittatnának, könnyen megeshetnék, hogy ögy csekély töredék létesitene ott is tagositást, hol az gazdaságilag sem kivánatos.

Elnök constalálja, hogy a sok részben eltérő felfogások között mégis számos érintkezési pont létezik; miután az eddigi fölötte érdekes eszmecsere által ezen kérdést teljesen megvilágitottnak látja, az e fölötti vitát bezárván, az értekezlet figyefmés a 6. kérdésre irányozza, mely igy hangzik:

„Nem szükséges-e mezei és közrendészeti szempontból, hogy az erdei birtok rendezése alkalmával egyuttal a közbenső egyes, de be nem telepitett részletek is rendezés alá vétessenek?“

Elekes György e kérdésre kell, hogy igennel feleijen, mert képzelhetlen előtte erdőelkülönités közbeeső részletek tagositása nélkül, de ez az erdőtörvényjavaslat szellemével különben is ellenkezik. De kimaradt az erdőközi legelő kérdése, pedig itt fölötte nagy nehézségek forognak fenn, melyek az erdőrendezést sok helyt megakasztották. Ilyen az, hogy az urbéri patens az illetmények nagyságát a minőséggel kapcsolatosan határozta meg: ez által a peres eljárás rendkivül meg lőn nehezitve. — Ha ezt tovább is fönn akarjuk tartani, ugy alapul a kataszteri fölmérések fogadandók el. Hiány az is, hogy az irtványok megváltása a törvényben nincs szabályozva. Helyesnek tartaná ezt olykép eszközölni, hogy az érték szerinti megváltás kulcsát a törvényhozás határozná meg.

Az ezután következett eszmecserében Tisza László, Schweinitz gróf, Bokros, Tibád és Szabó József vettek részt, egyhangulag elismertetett, hogy a kérdés igenlő értelmében oldandó meg, azon több oldalról fölmerült megjegyzéssel, hogy ez dülönkénti tagositás utján eszközöltessék.

Ezzel a 6. kérdés tárgyalása befejeztetvén, elnök az ülést bezárja.

A képviselőház ülése.

— Május 1. —

A magyar nyelv kötelező népiskolai oktatásáról szóló törvényjavaslatot tárgyalta mai ülésében a képviselőház. Orbán Balázs védi a törvényjavaslatot a nemzetiségi képviselők támadásai ellen és kérdi őket, miért féltik annyira a magyar nyelvtől nemzetiségüket, holott az ő példájuk mutatja leginkább, hogy a magyar nyelv tudása nem egy a magyarrá tétellel. Szievoiutól nem érti, hogy midőn hangsulyozza az egymás iránti bizalom szükségét, idegenkedést tanusit nyelvünk, mint a kölcsönös megértés főtényezője iránt. Végül megjegyzi a közoktatásügyi miniszter tegnapi nyilatkozatára, hogy a magyar cultusminiszternek nem lehet hivatása, hogy confrateri önmegadással védje a seminariumok törvényellenes ügyrendjét (Derültség), hanem, hogy a törvényt mindenkivel megtartassa. — Szabovlyevics Mihály: Az uralkodó magyar nemzetiség kedvencz eszméje az államegység kizárólagos magyar jellege, a többi nemzetiségeknek minden áron leendő magyarositása. Ily állami eszméért a nemzetiségek sohasem fognak lelkesedni. Emlékeztet II. József császár germanizáló törekvéseire és azt mondja, hogy nem politikus és nem opportunüs ily törekvényjavaslattal nemzetiségi experimentációkat csinálni. A nemzet areopagja előtt óvást tesz az államhatalom oly törekvései ellen, melyek kimérhetlen következményeket vonnak magok után; kijelenti azonban, hogy nem ellenzi feltétlenül a magyar nyelvnek a népiskolákban kötelezőleg életbe léptetendő tanitását, csupán a mód és terjedelem, melyben életbe léptettetni szándékoltatik és az abban rejlő czélzat az, mi benne és a nemzetiségekben aggodalmat kelt és azért a törvényjavaslatot nem fogadja el.

Trefort miniszter beszédét más helyen közöljük.

Helfy Ignácz kijelenti, hogy a tvjavaslatot mint nemzeti szükségességet, mely a nemzetiség érdekének is megfelel, elfogadja a részletes tárgyalás alapjául. Végül megütközését fejezi ki, hogy noha törvény megrendeli, hogy a budapesti, egyetem tannyelve a magyar, ennek egyik facultása, a theologiai, a latint tekinti annak. Kivánja, hogy a miniszter szigoruan tartsa magát a törvényhez. Mihályi Péter felszólal az ellen, mintha a fennforgó törvényjavaslat ellenzői, ezt hazafiság hiánya miatt tennék. Szóló ezen folytonos gyanusitásokat a parlamentarismussal ellentétben álloknak találja. Őt csak azon meggyőződése birja a javaslat elenzésére, hogy az káros hatásu leend a nemzetiségi viszonyokra nézve. Felhozza, hogy számos vidéken a román ajku népesség önként a magyar néppel való érintkezésnek folyományaképen, megtanulta a magyar nyelvet. Paedagogiai szempontból nem járulhat a javaslathoz, hanem kéri a kormányt, hogy a nemzetiségek üdvét a fennálló törvények keretében igyekezzék előmozditani.

Michl Jakab elfogadja a törvényjavaslatot, mert az nem laborál tulságos szigorral, mert az jótétemény a nemzetiségeknek, mert azt sikeresnek tartja. Molnár Aladár azon vádját illetőleg, hogy a semináriumokból magyarul nem tudó papok is kerülnek ki, hivatkozik azon magyar egyházirodalmi iskolákra, melyekben a magyar irodalom majd minden papnöveldében ápoltatik. — Molnár Aladár személyes kérdésben kijelenti, hogy ő a magyar nyelv tanitásáról, nem pedig az irodalom önkéntes müveléséről szólott. — Román Sándor hosszu beszédben pártolja a románok álláspontját a törvényjavaslattal szemben. Általában nincs megelégedve a kormány nemzetiségi politikájával; kárhoztatja a municipális törvény végrehajtását, az erdélyi választási törvényt, s legkevésbé sem hajlandó beleegyezni abba, hogy a román iskolákban a románok pénzén erőszakkal a magyar nyelv tanittassék. Ugy hiszi, ha Deák Ferencz ma is élne még, ez a tjavaslat nem tárgyaltatnék a házban. Bárha kevesen vannak szlóval a törvényjavaslat ellenzői, figyelmezteti a házat, vegye tekintetbe azok nagy számát, kiket ők képviselnek. Melegen köszöni Mocsáry Lajosnak azt, hogy a nemzetiségi zavarokra, s a felekezeti autonomiára való tekintettel a törvényjavaslatot nemzetiségi szempontból nem fogadja el. Nem fogadja el továbbá, mert fölöslegesnek, keresztülvihetetlennek, igazságtalannak, sőt kegyetlennek tartja. Határozati javaslatot nyujt be, mely szerint a ház tekintettel arra, hogy az 1868-ki 44-ik s 1868. XXXVIII. t. cz. ez ügyet szabályozzák, a törvényjavaslat fölött napirendre tér. A tárgyalás folytatása ezután holnapra halasztatott.

Trefort Ágoston

közoktatásügyi miniszter beszéde

a magyar nyelv tanitása tárgyában.

Szándékom volt a szőnyegen fekvő törvényjavaslat általános tárgyalásának végével röviden felszólalni, minthogy azonban annyi sajátságos felszólalásokat hallottam ezen törvényjavaslat ellen: idején valónak látom most tenni meg megjegyzéseimet, főleg azon czélból, hogy a napirenden levő kérdést igazi értékére szoritsam le és ezen tárgyalás prosaicus természetét constatáljam, mert én legalább ezuttal nem érzek magamban semmiféle ünnepélyes hangulatot, és a házban sem tapasztalom az ünnepélyes hangulatnak bármely jelét sem. (Igaz, ugy van!)

Jól tudom én, hogy hasztalanul irunk és beszélünk mi azok ellen, a kiket szenvedélyesség, előitélet vagy szereplési vágy vezérel. (Élénk helyeslés.) Ezek e törvényjavaslatba olyan irányzatokat tesznek bele, a melyek absolute nincsenek benne. Ok ugy szerepelnek, mint rémlátók és igazi Donquisottok, a mennyiben szélmalmi harczot vivnak ezen törvényjavaslat ellen. Érveiket azonban még sem lehet ignorálni. Ezek a következőkben pontosulnak össze. Mindenekelőtt azt állitják, hogy e törvényjavaslat harczot involvál a nemzetiségek és a nem magyar ajku néptörzsek ellenében; hogy továbbá megtámadja az egyházak és felekezetek autonomiáját és szabadságát; hogy paedogiai szempontból nem czélszerü s végre, hogy szakit a magyar politika traditióival.

De hogy ezen törvényjavaslatban a nemzetiségek elleni ellenszenvnek vagy épen harcznak nyoma sincsen, azt legjobban bizonyitja ezen törvényjavaslatnak genesise.

Nemcsak számos törvényhatóság kérvenyezett az országgyüléshez, a magyar nyelvnek a magyar iskolákba való behozatala, mellett, mint itt többször emlittetett, de tanfelügyelők, egyházi hatóságok utján biztos tudomására jutott, hogy az ország különféle részeiben nagyon számos község kivánja, hogy a magyar nyelv tanitása az elemi iskolákban behozassék. — (Igaz Ugy van.)

A kormány tehát csak ezen kivánalmaknak és követeléseknek tett eleget, midőn ezen törvényjavaslatot készitette. (Helyeslés.) Én és az összes kormány ezen ügyet pusztán az érdek szempontjaból tekintettük, mert csakugyan a nem magyar ajku honpolgárok érdekében fekszik, hogy megtanuljanak magyarul, valamint az államnak szintén érdekében fekszik, hogy nekik mód és alkalom nyujtassék arra, hogy e nyelvet megtanulják. E törvényjavaslatnak tehát semmi más tendentiája nincs. Nincs itt szó assimilátióról, mert annyit rólunk föltehetneh, hogy mi is tudjuk, hogy ennek ez uton való elérése ma már elkésett dolog. (Helyeslés.)

De természetes, hogy mi a hangosan nyilvánuló követeléseknek eleget tenni akarván, csakis egy átalános törvényt alkothattunk és nem csinálhattunk kivételeket sem Polyt, sem Szobovlyevich t. képviselő urak választókerületei számára (Tetszés!) Mert ha igy cselekszünk, akkor visszaesnénk oda, a hol Európa 5—6 száz előtt volt, midőn, a mint Savigny római jogtörténetéből tédjuk, az egyik ember secundum jus romanum, a másik ember élt lege francorum seu visigothyrum. Ha az emlitett t. képvisel urak Magyarországot ebbe a korba kivánják visszataszitani, mi ezen kivánságuknak nem vagyunk képesek eleget tenni. (Élénk helyeslés és tetszés.)

Az eléadottak után tehát megvallom — igen nagy bámulattal hallottam Gebbel t. képviselő urnak beszédét és benne kifejezett félelmét a nyelvi és nemzetiségi szolgaság miatt.

A másik érv, melylyel a törvényjavaslat ostromoltatik, hogy t. i. tönkre fogja tenni a hitfelekezetek, autonomiáját, épen oly kevéssé áll, mint az első. — Sajátságos, hogy midőn egyik részről azt mondják, hogy a kormány és különösen én a hitfelekezetek autonomiáját megtámadjuk, másrészről meg azzal vádolnak engem, hogy rendkivül engedékeny vagyok, sőt valaki azt is mondta, hogy ultramontan vagyok, (Élénk derültség!)

Megvallom, hogy e szerves összszeköttetést a magyar nyelv tanulása közt az elemi iskolákban és az egyházak autonomiája közt nem látom. (Tetszés!) Ez ellenvetés csak az eredeti törvényjavaslat 8 §-ára vonatkozhatik, mely bizonyos ellenőrzést kiván a kormányra vindicálni e törvény végrehajtására nézve. No t. uraim! Ha ezt ellenzik, akkor egy kissé elkéstek, mert az 1791-ik és az 1868: 38-ik népoktatási törvény, valamint az iskolai hatóságokról szóló, később alkotott törvény bizonyos jogot a kormánynak arra nézve, hogy a felekezeti iskolákat is ellenőrizhesse és ha e törvények a jogot nem biztositanák a kormánynak kötelessége volna e jogot az állam érdekében a maga számára kérni, (Élénk helyeslés!) hiszen ha a kormánynak ilyen joga nem lenne, akkor az állam lemondana saját létezhetéséről. (Élénk helyeslés!)

Megtámadtatik a törvényjavaslat paedagogiai szempontból is, és azt mondják, hogy e törvényjavaslat egyátalában czélhoz nem fog vezetni. Hiszen ha nem vezet czélhoz, ugyan miért támadják meg önök oly élesen? (Derültség!) Egyébiránt a paedagogok nézetei e tárgyra nézve nagyon különbözők. Azok a paedagogok, a kikkel én szoktam tanácskozni, egészen más nézetben vannak, mint a Polyt t. képviselő paedagogjai. (Derültség!) Az élet és a gyakorlat azonban a legbölcsebb paedagog, és az élet és gyakorlat a kérdést már eldöntötte, nemcsak a nyugati, hanem a keleti országokban is, de még nálunk is. Nálunk sok iskola van, a hol két nyelv sikerrel tanittatik.

Fölemlittetett itt a határőrvidék, a hol elemi iskolákban a német nyelv tanittatott s ime sem a szerb, orthodox egyház, sem a szerb nyelv és nemzetiség nem ment tönkre, hanem a német nyelv tanitásának eredménye az lett, hogy a határőrvidék szerb fiai oly befolyásra jutottak az osztrák monárchiában, mely őket számirányoknál fogva meg nem illetné. (Élénk helyeslés!) A határőrvidékre nézve különben apellalhatok saját tapasztalatomra. 1873-ban a volt magyar határőrvidék azon részében, mely ma Szörénymegyét képezi, sok községben voltam, a hol azelőtt az elemi oskolákban a német nyelv tanittatott. És nem tapasztaltam, hogy azon községek megszüntek volna román községek lenni, vagy egyházi tekintetben valami sérelmet szenvedtek volna, hanem igenis tapasztaltam azt, hogy minden községben volt 5—10 polgár, a kinekem sa velem járt Scudier tábornoknak képes volt panaszaikat s kivánságaikat német nyelven előadni. Ez volt a német nyelv tanitásának eredménye, s én óhajtom, nogy e törvénynek legalább is annyi eredménye legyen. (Élénk helyeslés.)

Lesz-e mélyebb culturális befolyása a magyar nyelv tanitásának? ez attól függ, minő apparattussal fog a kormány működni s füg a magyar cultura magasabb fejlődésétől, a mi csak az összes társadalom közremüködésének lehet eredménye. Végre — megengedem — ez egy bizonyos mértékben föl van tételezve a közoktatási politikától is. Nekem is vannak fogalmaim a közoktatási politikáról és talán szabad magamról hinnem, hogy az én fogalmaim helyesebbek, mint azoknak fogalmai, a kik minden közoktatási kérdésben mint antagonisták ellenem föllépnek. — De egyébkint a helyes közoktatási politikának is teljes sikere nem tisztán a közoktstás minisztertől függ.

Mielőtt tovább mennék, reflectálnom kell Gebbel Károly t. képviselő urnak tegnapi beszédére, ki azt mondta, hogy a magyar nyelvnek az elemi iskolában való tanitása az illető nép, tehát nálunk a német vagy szász nép müveltségének rovására lesz és ez által a magyar ajku ifjak már eo ipso fölényben lesznek amazokkal szemben.

Nagyon rosznak kellene lenni a mi tantervünknek, hogy a német ajku ifjak veszélynek lehetnének kitéve. Én ellenkezőleg azt tartom, hogy épen a magyar nyelv tanitása által lesz alkalom adva a német ajku ifjaknak, hogy a magyar ajkuak fölött fölényben legyenek, mert két nyelv tudása a gyakorlati életben nagyon hasznos, de azonfölül maga a nyelvtanulás is paedagogiai és szellemi tekintetből hatályosan előmozditja az elme fejlesztését.

Azt mondatott, hogy mi szakitottunk a magyar politika traditióival, midőn e törvényjavaslatot beterjesztettük. Ezen állitás meg lett czáfolva már tegnap, Magam is elhoztam azon érdekes könyvet. a ratió educationist, melynek sok lapja a magyar nyelv tanitásáról szól, de minthogy ez itt már felhozatott, nem akarok ismétlésekbe esni. (Halljuk!) Csak annyit mondok, hogy mi nem szakitunk a magyar politika traditióival, mi folytatjuk a traditiókat. De nem is cortesfogásból terjesztettük be e tvjavaslatot; erre nekünk nincs szükségünk.

Beterjesztettük azt a parlamentáris eszmék és szokások következtében, minthogy láttuk, hogy az országnak és a képviselőháznak talnyomó nagy része kivánja e törvényjavaslat benyujtását, és láttuk, hogy e kérdés megérett a megoldásra. (Élénk helyeslés.) Ha mi e megoldást másoknak engedtük volna át és leszavaztattuk volna magunkat, ez nagyon naiv eljárás lett volna. Ha más tekintetben naiv emberek vagyunk is, de ilyen naivitásra már még sem vagyunk képesek. (Derültség és tetszés!)

De egyébbiránt a t. ház nagyon jól tudja, hogy e tvjavaslat benyujtásával politikánk és nézeteink sem a bel- sem a külügyre nézve nem változtak. Nem akarunk mi valami uj politikai aerát inaugurálni e törvény életbe léptetésével, Gebbel képviselő urnak Tisza miniszterelnök ur beszédeiből és az én beszédeimből felhozott idézetei ma követett eljárásunkkal absolute nincsenek ellentétben.

A mikor mi azt akarjuk, hogy a magyar nyelv az iskolákban tanittassék, vajjon akarjuk-e ezzel a nemzetiségeket elnyomni? A mint nem volt eszünk ágában, ugy ma sincs az, hogy a nem magyar tannyelvü iskolákat bezárjuk, vagy a magyar nyelvet, mint tannyelvet rájuk kényszeritsük. A mi pedig az egyházak és vallások szabadságát illeti, valósággal elferditése a tényeknek, ha Tisza Kálmán miniszterelnökről és rólam azt állitják, hogy az egyházak autonomiáján és a felekezetek szabadságán akarunk csorbát ejteni.

Azon erős meggyőződésben, hogy a tárgyalás alatt lévő törvényjavaslatban nincs semmi, mi akár a nemzetiségeket, akár az egyházakat és felekezeteket sértené, kérem a t. házat, méltóztassék azt elfogadni. (Hosszas élénk tetszés.)

A szebeni esküdtszék.

Nagy-Szeben, 1879. április 30.

A sajtóper tárgyalása, mely ma a szebeni esküdtszék előtt lefolyt, igen tanulságos világitásba helyezi az itten embereket és dolgokat.

Arról van szó, hogy elitéltessék egy irány, mely szakadatlanul a magyar államiság, annak egysége, a magyar nemzetiség ellen agitál, azt piszkolja sajtóban és gyülésekben, egyszóval a nemzetiségi fanatismust szitja, a legkisebb alkalmat is mohón megragadva nemtelen törekvése elérésére, és a szebeni esküdtszék e bünös, hazafiatlan, őrült irányt — fölmenti! A helyett, hogy a separatistikus, alkotmányellenes és bünös román passivitás aspiratiói fölött, mint hazafias polgárokhoz illik, kárhoztató verdiktet mondana: fogják magukat a szebeni polgártársak és egyhangulag fölmentik — Baritiu Györgyöt!

Mert nem csak arról az egy hirlapi czikkről van ám szó, mely a mai tárgyalás kiindulási pontját képezte. Nem. Ez csak egy nyilatkozata annak az oly következetesen folytatott dako-román, uniót tagadó, a törvényes népképviseletet ignoráló, Bukurest és Pétervár felé kacsintgató bünös tendentiáknak, melyeknek Baritiu György évtizedek óta oly hirhedt előharczosa. Erről volt szó a szebeni sajtóperben, ezt kellett volna szebeni polgártársainknak kárhoztató itéletökkel sujtani, haugyan alkotmányos hűségöket s hazafiságukat nem akarják a „Tageblatt“ porosz groszdeutschthumjához hasonlittatni!

De nem akarunk commentálni, adjuk a tárgyalás lefolyását objective: hadd itéljen a hazafias közvélemény.

A törvényszék Tamásy Béla kir. törvényszéki biróból, mint elnökből, Kovács és Roska ülnökökből, végre Haupt és Bodilla jegyzőkből alakult meg. Az ügyészséget Deésy János kir. ügyész képviselte.

Az esküdtszék a következő tagokból állott: Petri, Greicsler, Szántó, Müller János, Frentz, Grosz, Jchwarz, Schnell, Müller Jakab, Schatz, Vörös.

Vádlott: Baritiu György, 67 éves, az „Observatoriulu“ czimü lap szerkesztője; védője Albert Arz von Straussenburg.

A tárgyalást nagyszámu közönség — hölgyek is — hallgatja.

Először is elnök felolvastatja a kir. ügyész vádlevelét, mely felhozza, hogy Muresianu és Baritiu a „Gazetta Transilvaniei“ czimü lapban 1877-ben több olyan czikket tettek közzé, melyekkel a közcsendháboritás büntettét követték el; igy az azon évi 24. 39. és 40. számban. Muresianu, mint szerkesztő magára vállalta a felelősséget, de a czikkek szerzőit nem akarta megnevezni. Ellenben Baritiu elismerte magát a 39. számban megjelent czikk szerzőjének s a felelősséget is elvállalta azért. Mivel Muresianu időközben beteg lőn s ellene a vizsgálatot nem lehetett folytatni: ellene a vádat a kir. ügyészség elejtette. Azonban Baritiu György ellen az emlitett czikkért, mely egész hatalmával a közcsendháboritás büntettét (b. tk. 65. §.) s a lázitás és izgatás vétségét (b. tk. 300. és 302. §.) állapitja meg, fenntartja a kir. ügyészség a vádat.

Baritiunak a Gazettában közölt s a vádiratban emlitett czikke igy szól:

A sebesült románok javára.

E czim alatt a miniszteri „Kelet“ Kolozsvártt f. évi máj. 24 én megjelent 116 számában egy vezérczikket közöl, mely egy embertelen tyran dühével és minden emberi érzelemből kivetkőzve azon román nők ellen fordul, kiknek bátorsága lesz, a román sereg sebesültjei számára pénzt és tépést adakozni.

Halld, te civilisált Európa, halljátok ti a föld összes keresztény népei s mondjátok ki itéleteket e bünös merény fölött!

A „Vörös kereszt“ tásuiatai mennek Romániába nemcsak Sz.-Pétervárról, hanem Bécsből, Berlinből, Schweizból és Francziaországból, hogy bekössék azon katonák sebeit, kiket a török fegyverek véreztek meg és azon török katonák sebeit, melyeket román fegyverek ejtettek. Bátor és hős tisztek és katonák sietnek Olasz- és Francziaországból, önkényt Romaniáába, hogy vérőket ontsák az ázsia, zsarnokság ellen s fajrokonaik függetlenségeért, kik a Dniszter és Kárpátok között laknak. A hős Garibaldi, a szabadság halhatatlan boszulója, Dunka ezredeshez intézett levelében igy szól: Egyesüljetek ti, összes népek és nyomjátok vissza Ázsiába azokat a javithatatlan zsarnokokat, Sőt az európai diplomatia — az osztrák-magyart sem véve ki, — nyilvános tettek által elismerte, hogy a török zsarnokság tovább nem türhető s hogy korlátszása s megfékezése végett alkalmas eszközök keresendők.

S ime e bevégzett tényekkel és eseményekkel szemben a magyar miniszterialis hirlapok következőleg merészkednek nyilatkozni: (Itt idézi a „Gazetta“ a „Kelet“ fennérintett vezérczikkét, mely annak a reménynek adott kifejezést, hogy a román nők nem fognak segélyt nyujtani azon hadsereg katonáinak, kiket az orosz álnokság egy rabló hadjáratra vezérel, hadjáratra, mely Magyarország és Románia jövő lételét a panszlavizmus nagyranövelésével egyaránt veszélyezteti. Azután a „Gazetta“ czikke igy folytatja:)

Ilyen a magyar publicisták irmodora humanitarius dolgokban.

Azután kiemeli, hogy ez terrorizálása a nőknek s czélja a román nőket a gyüjtéstől visszariasztani és sophismákkal a politika labyrinthjába bevonni. De a politika a férfiak dolga. Folytassák csak tovább a gyüjtést, mert, igy szól Baritiu ur, ez az európai közvélemény, mely épen akkor itélné el a román nőket, ha vallás és nyelv szerinti rokonaikat nem segitnék, nem pedig az a közvélemény, melyet a magyar publicisták hirdetnek, kik azt a jogot vindicálják maguknak, hogy a közvéleményt s a haza akaratát képviselik; ők — a kisebbség — merészelnek az egész ország nevében beszélni. Tudtukra kell adnunk e fanaticus embereknek, hogy a humanitarius, valamint más kérdésekben az ország lakói tulnyomó részének, különösen a románoknak akarata és politikája eltér az ő véleményöktől. Mi a civilisatióra vágyakozunk; ők a Kaukazusból, Turkesztánból és Daghesztánból származó barbárságra; mi keresztyén elveket követünk, ők, az Alkoránt; mi nem ismerünk oly közös érdekeket, melyek a monarchiát vagy hazánkat a török uralomhoz fűznék; ők még faji nemzetiségöket is identificálják a törökével. — Ők magasztalják a török szuronyokat és bitófákat, a basibosukok és cserkeszek kegyetlenkedéseit, mi és egész Europa elitéljük azokat. — Ok a román kormányt árulással vádolák, mert védi hazáját az idegen barbárság ellen: mi pedig gyávasággal s árulással vádolnók, ha tétlen maradna. Az ügy miatt, mely, Románia és Oroszország között ezuttal is közös, nom kell feszélyeznie ma-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

gát egy románnak sem. Mert ez ügy a történelem előtt igazolva van. Az orosz zsarnokságnak, melyről magyar hirlapok annyit mesélnek, összehasonltiva a történelem bármely időszakából a magyar és lengyel zsarnoksággal, nincs miért magát fügefalevelekkel takargatnia, mit az események folyamában be fogunk bizonyitni.

Ennélfogva haladjanak csak hölgyeink biztos léptekkel azon uton, melyet szivök, valamint a nemzeti akarat és felvilágosult Európa példája előttük kijelöl, mi által a zsarnokság és hazagyilkos minden erőszakosságát meg fogják vetni.

Igy végződik a czikk, mely a mai tárgyalás alapját képezte, melynek további érdekes lefolyását különben jövő számunkban fogjuk ismertetni.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. máj. 3.

— **A szinházi** repertoire a téli idény befejeztéig. De még némi változtatást is szenvedhet. Szombat máj. 3. Narciss, vasárnap máj. 4. Két huszár és egy bakancsos, hétfőn máj. 5. nincs előadás, kedd máj. 6. Sakk a királynak, szerda máj. 7. Fourchambault család, csütörtök máj. 8. Angot asszony leánya, péntek máj. 9. nincs előadás, szombat máj. 10. Szerencs) gyermeke, vasárnap máj. 11. Pönkösti királynő, hétfő máj. 12. A legujabb botrány (Ramazetter J. föllépte), kedd máj. 13. Fertály-mágnások, szerda máj. 14. Kisasszony feleségem, csütörtök máj. 15. Idegennő, péntek máj. 16. nincs előadás, szombat máj. 17. Szökő év.

— **Az erdélyi** gazdasági egylet igazgató választmánya 1879-ik évi május hó 5-én délután 3 órakor ülést tart az egyleti irodában, főtér 36. sz. első emelet, melyre a t. tagok ezennel tiszteletteljesen meghivatnak.

— **Az önkéntes** tüzoltó-egylet felügyelete alatti fizetéses tüzoltók közt egy tüzoltó és egy kocsis állomás jövén üresedésbe, fölhivatnak mindazok, kik ez állomások valamelyikét elnyerni ohajtják, miszerint kellően felszerelt folyamodványaikat f. évi május hó 14-ig alólirott parancsnoksághoz nyujtsák be. Kolozsvártt, 1879. május 2-án. Az önkéntes tüzoltó egylet parancsnoksága.

— **A helybeli** iparos egylet f. évi április 27-re hirdetett közgyülése a tagok kevés száma miatt elmaradván, as uj közgyülés f. május hó 4-én vasárnap délután 3 órakor az iparos egylet főtéri helyiségében fog megtartatni és pedig tekintet nélkül a jelenlevők számára. Az igazgatóság.

— **Nagy reményü tolvajpalánták** Egyik helybeli asztalos két fiatal inasa a napokban Pongrácz honvédtábornok szállásán dolgozott s látván, hogy a tábornok hová helyezi el értékes aranyóráját, a csinos portéka annyira elbüvölte őket, hogy nem tudtak lemondani annak birhatás vágyáról. A két nebuló módját is ejtette a hozzáférhetésnek s a bájos genfi teremtést szerencsésen megszöktették. Majd a zálogházhoz fordultak a drága jószág jó tulajdonainak kizsákmányolása végett s nehány napig vigan éltek, leginkább két más korábban választott nymphára pazarolván annak bájait, mignem a rendőrség véget vetett a mulatságnak.

— **Az emberi mivelődés története,** irta Szathmáry Károly, czimü mü megrendelési felhivása van mai számunkhoz csatolva. A meleg érdeklődés, mely folytán alig több, mint egy év előtt kiadott mü „Az emberi mivelődés története" pár hét alatt teljesen elkelt, inditja szerzőnket művét a legkitünőbb hazai és külföldi irodalmi termékek felhasználásával teljesen átdolgozva az olvasó közönség elé juttatni. Az egész munka 25—30 füzetben lesz teljes, a szöveghez számos sikerült magyarázó rajzok lesznek mellékelve s a diszes kiállitás mellett is egy füzet ára csak 30 kr lesz, mely füzeteket megrendelhetni Stein János könyv- és zenemű kereskedésében Kolozsvártt.

— **Szacsvay Imre** szinművész és neje Boér Emma május 7-én művészi körutat tesznek Erdélyben és egy felvonásos vigjátékokat mutatnak be, felé részben a szegedi árvizkárosultak javára. Az első előadás május 7-én Marosvásárhelytt a székely-fővárosban lesz, a hol az első estén három kis vigjáték kerül szinre: „Az elkényeztetett férj", „Az ajtó zárva legyen-é?" és a „Bokréta czimü vigjátékok. — A legszebb sikert kivánjuk e művészi köruthoz.

— **Esküdtszéki tárgyalás** — — *szalonna bőr miatt.* Marosvásárhelytt máj. hó 10-én furcsa esküdtszéki tárgyalás lesz. Kuales Gottfried jaadi szolgabiró Schell Károly, mint a Bistritzer Wochenschrift szerkesztője ellen sajtópert inditott. Az incriminált czikket a Bistritzer Wochenschrift idei 4-dik, jan. 19-én kelt száma tartalmazza. Nevezett lap szerkesztősége egy nyilt levelet intéz Kuales Gottfried jaádi szolgabiróhoz, melyben elmondja, hogy az év kezdetén a Bistritzer W. 1-ső számát Kualesnek megküldötte azon reményben, hogy arra előfizet, s miután e szám a 2-ik szám megjelenéséig vissza nem érkezett, a 2 dik számot is megküldötte (jan. 5-én) Másnap (jan. 6-án) az első szám a czimszalagon azon megjegyzéssel érkezett vissza, hogy az el nem fogadtatik, három nappal később (jan. 9-én) a 2-dik szám is visszaérkezett. de ez uttal egy levélboriték hozzátételével, melynek tartalmát *egy darab szalonna bőr* képezte, egy levélboritékon pedig a szolgabiró urnak eme sajátkezüleg irt mondata volt olvasható; „Az érdem jutalma!)" Ebben a szerkesztő gunyt lát s megjegyzi, hogy előfizetők szerzése czéljából e szokás gyakorlása által nem követett el oly bűnt, mintha magát a sorozás alkalmával lekenyerezni engedné vagy a parasztoktól ajándékot fogadott volna el, hogy görbeségeiket kiegyenesitse, tehát ne gunyolódjék vele. Az ily ember tette által neveletlenségéről tesz bizonyságot. Végül ajánlja mint olvasmányt, „A müvelt emberekkel való bánásmód" cz. könyvet. A panaszlott szerkesztőt Lázár Ádám ügyvéd fogja védeni. A panaszló szolgabirót Szentgyörgyi György ügyvéd képviseli, miután a helyi királyi ügyészség nem kiván jelen ügyben, mint közvádló szerepelni.

— **Meghivás.** A székely-udvarhelyi casinó-egylet f. é. május hó 4-én délután 3 órakor, számoltató- és tisztujitó közgyülést tart, — mire a t. egyleti tag urak ezennel tisztelettel meghivatnak. — Kelt Székely-Udvarhelytt, 1879. évi április hó 28-án. A választmány határozatából: ifj. Kassay József, egyleti titkár.

— **Az ujon** kinevezett szamos-ujvári g. k. püspök, Szabó János tegnapelőtt tette le Bécsben az esküt ő felsége kezeibe.

— **E. Kovács Gyula** legközelebb Nagy-Károlyba rándul nehány vendégjátékra. Othello, Bánkbán, Risler és Don Caesar szerepeiben fog fellépni. Nagy-Károly még Kovács Gyulát nem ismeri. Bár, ugy szólván szülőfölde, a derék művész eddig még ama vidéket nem látogatta. A vendégjáték sikere felől nem kétkedünk. Ott közelben lakik Kovács Gyula atyja is, kitől a szinészet iránti lelkesedés „elszöktette" az ifjut. Most már az öreg is meggyőződhetik, hogy fiából mégis „lett valami."

— **A Bem-szoborbizottság** határozata következtében, a napokban a szobor talapzatának ügyében, Borosnyay Pál biz. elnök, Szőllősi Sámuel és Margitai Gábor mérnök ur szemle végett Ditróba rándultak. Erre pedig azon körülmény szolgáltatott okot, hogy a vállalkozó Szeleczky Károly, kivel az alku megköttetett, mi jelét sem adta annak, hogy munkájában előhaladt volna, sőt annak daczára, hogy 1500 frtot már felvett, ujabban 1000 ftnak kiutalását kérte. Ez a szoborbizottság előtt kissé különösnek tetszett s elhatározta, hogy utánna néz a munkának, hogy meggyőződjék a felől, vajjon a vállalkozó a már kivett összegnek megfelelő munkát végzett-e? A helyszinén megjelent bizottság azonban — a mint értesülünk — azon meggyőződést meritette, hogy a szobor alapzatának kőfaragászati munkája a szó szoros értelmében szünetel s a vállalkozó távolról sem végzett annyi munkát, mely a fölvett összegnek megfelelne. Eddig még csak némi kőrobbatást tett s miután az ő nézete szerint a ditroit talapzathoz nem alkalmas, azon inditvánnyal állott elő, hogy a talapzat mauthauseni gránitból készittessék el, természetesen általa. A bizottság, s nevezetesen Margitai Gábor mérnök nézete ellenben az, hogy a ditroit e czélra alkalmas, habár a szobor talapzata egy tömbben aligha lesz kiállitható e könnemben jelentkező repedések miatt. Margitai mérnök szakértői véleménye oda megy ki, hogy a talapzat vagy több darabból állittassék össze, vagy pedig e czélra ugyancsak Dirtón található syenit használtassék, mely szintén igen tartós, szép könnem s abból a kivánt nagyságu tömb kivágható. A holnap tartandó szoborbiz. ülésben a fentebbi észleletek és nézetek fognak tárgyaltatni s ugyanakkor fog határozat hozatni. A mi pedig Szőllősi S. amaz inditványát illeti, hogy a vállalkozó által kivett 1500 frt telekkönyvileg biztositassék, mi is a szent ügy érdekében pártoljuk.

— **Bécsi humor.** A jubiláris világitás alkalmával Bécsben, a Pillersdorf- és Városmajor-utczák sarkán ékes transparenten (humoros forditás szerint) a következő poéma volt olvasható:

Jó házassági példát
Ad császárunk nekünk
Teljes huszonöt évi —
Tyuhaj! kit éltetünk!

Kövessük ezt a példát
Mert közöttünk van ám, a ki
E trófát anyjukával
Még két hétig sem állja ki!

Dicső császár-párunkra
Hagyd mondom hát, hogy: éljen!
S sok szó-beszéd helyében
Csak ezt: Rudolf nagyon
Jól elsült, mondhatom . . .

S mi több: áldott császárnénk
Már nagymama — pedig
Akad olyan is, a ki
Ezen szörnyülködik.
Minek? hisz most is olyan
Takaros egy menyecske,
Hogy a ki vágyna látni
Párját: ugyan keresse!
Od'adnám, isten ucsese,
Az éltem is talán.
Ha énnekem is volna
Ilyen csinos nagymamám!

— **Pénzverő bélyegek.** Brassó városba, azon korból, midőn a város még pénzverési joggal birt, az arany- és ezüst pénzverő bélyegek a legutóbbi időkig fennmaradtak. A városház pinczéjében akadt rájok egy brassói ezüstmüves, ki a városi tanács engedélyével ezeket használta is — ugy, hogy érmeket készitve, azokat régiekként eladta. A pénzügyminiszter ebben az állam jogát sértve látta s a bélyegeket mind lefoglalta és megőrzés végett az őket megillető helyre — a nemzeti muzeumba tette át. Báthory Zsigmondtól kezdve egész Apaffy Mihály erdélyi fejedelem uralkodásának végső idejéig képviselve van itt valamennyi fejedelem akkor vert pénzeinek bélyege. Igy: brassói tallér verő 1601 és 1602-ből, arany verő 1613-ból, garas készitő 1613 és 1614-ből stb. Apaffy tallér 1664-iki. Vannak még 1665—67—72-ből valók, sőt a török pénzek utánzására szolgáló bélyegek is vannak — mi arra utal, hagy Brassó a hamis pénzverés fészke volt. Összesen van 5 drb ilyen köztök, igen nagyok.

— **Turgenieff** Ivánt, az agg regényirót, Oroszország egyik büszkeségét a szentpétervári rendőrség számüzte hazájából, azon okból, mert — tüntetések tárgya lehetne. — A „Deutsche Zeitung" megtoldja ezt azzal, hogy az ostromállapot kimondása után Turgenieff Iván formaliter proscribálva lett, azaz örökre számüzetett Oroszországból. Minő szégyenteljes eszközökhöz kell nyulnia a caesarismusnak!

— **A czár unokaöccse.** A mult nyáron a bécsi népkertben egy erős alkatu öreg ur kiséretében gyakran volt látható egy fiatal, szikár ifju, ki érdekkel hallgatta a bécsi walzereket. Csak ritkán csatlakozott e kis társaság a körhöz, melyet a népkerttől kissé elkülönözötten a főrangu hölgyek tartottak fenn a maguk számára. Olykor olykor egy-egy államférfi vagy magasabb rangu katonatiszt köszöntötte az öreg urat és fiát. Ez utóbbin némi bátortalanság volt észrevehető, bár akkor jött az orosz-török háboruból, melyben részt vett. A fiatal ember ma Bulgária fejedelme, s az I. Sándor névért fölcseréli a Battenberg herczeg nevet. Édes anyja Hauke grófnő volt, a lengyel hadügyminiszternek és vajdának: Hauke Móricz grófnak a leánya. — Hesseni Sándor herczegnek e morganatikus házasságából Battenberg herczegen kivül van még egy idősebb fia; Lajos is, ki brit tengerész hadnagy, és egy leánya: Mária Károlina, ki Erbach-Schwenberg gróf neje és végül még két ifjabb fiu gyermeke: Henrik Móricz herczeg, szász huszár-hadnagy és a tizennyolcz éves Ferencz József hg. Lajos herczeget az orosz-török háboru előtt Bécsbe hivták, hol a legszigorubb inkognitó alatt időzött, hogy Sándor testvérét, kinek már ekkor kilátása volt a bolgár trónra, tanácsaival támogassa. A hotel „Imperial"-ban folytak a két testvér értekezletei, melyek azzal végződtek, hogy a fiatal Sándor herczeg rászánta magát a bolgár trónra és ebbeli reményében vett részt a háboruban. — Az angol tengerésztiszt nem akart, vagy nem volt képes az Oroszország által teremtett trónra aspirálni, s igy a fiatalabbnak jutott a „szerencse."

— **Tizenhárom** vasut viz alatt. Oroszországban az idén szintén roppant nagy vizáradások vannak, melyekhez hasonlókra a legidősebb emberek sem emlékeznek. Az áradások következtében nem kevesebb mint tizenhárom vasut jutott viz alá s lett közlekedésre képtelenné.

CSARNOK.

Ismeretségem Petőfivel.

Irta: Prielle Cornelia*)

1846-ban ott müködött a Feleky társulata Debreczenben, a Nánásy-féle kis szinházban. Egy nad hire ment, hogy Petőfi Debreczenbe megy. E hir sehol sem okozott nagyobb örömet, mint a szinészek közt. Ez este Szigligeti „Két pisztoly"-át adták. Prielle Cornelia játszta Lenkét. Egyik változás közben lépett a szinházba Petőfi. „Olyan dörgő éljen fogadta, a minőre csak képes lehetett vagy 60 lelkesült deáktorok. Épen a Lenke jelenete következett, a melyben, a midőn kérik, hogy énekeljen, Cornelia a helyett: „Fel, fel e vérző kebelről" rákezdte, hogy:

„A virágnak megtiltani nem lehet".

. . . „Nagy örömünkre a közönség is megértette szerény üdvözletünk módját, melylyel Petőfi iránti hódolatunknak adtunk kifejezést és mondhatom, hogy bármily csekély értékünek tartom multam emlékei között éneklési tehetségemet, de e dal sikere fölér nekem pár száz robotos szerepem dicsőségével."

„Felvonás után Petőfi feljött a szinpadra. A kivel nem volt személyes ismeretségben, azzal röviden barátságot kötött.

— Barátim, testvérek vagyunk az Urban; köszönöm, hogy olyan szivesen fogadtatok; higyjétek el, hogy ma este mégis csak ti szereztétek nekem a legédesebb örömet. De hát hol van a ti Corneliátok?

— Ugy? hát már nem vagyok többé kis Nelli? Pedig nézze, még mindig rövid a hajam;**) de biztositom, hogy már élénkebb felfogást rejtek alatta; például önnek minden költeményét könyvnélkül tudom.

Egy forró kézszoritás, hosszas szembenézés volt jutalmam s pár percz mulva csak annyit mondott:

— Köszönöm kisasszony, köszönöm még akkor is, ha azt kivánta tudtomra adni, hogy a virág azóta csakugyan kinyilt.

— Ki is nyilt, be is zárult, mondám.

— No lám, ilyenek a leányok, szeretik affectálni, hogy a dér már fagy, pedig fogadom, még az sem érinthette, olyan óvatosan, hamar elrejtőzött előle.

. . . Másnap reggel, midőn próbára összegyülekeztünk, ő is eljött. Nagy változás látszott kedélyén tegnap este óta és én azt gondoltam, hogy egy álmatlan éj következménye. Kérdeztem is tőle:

— Talán álmos?

— No lássa kis bohó, hogy még most is olyan, mint volt — mondá ő. — Álmos?! az ám, a legszebb álom . . . szerelmes vagyok.

— Kibe? kérdezém.

— A kis Nellibe, kinek még most is rövid ugyan a haja, de azért még rövidebb észszel is átláthatná, hogy fülig szerelmes lettem belé.

— Most? — kérdém — tegnap este óta? és hátha nem jön véletlenül Debreczenbe?

— Akkor, ki tudja, talán más van a csillagokban megirva.

— No lássa, lássa — nevettem, — de jelenésem van, bocsásson meg.

Délután ismét eljött és szobánkban látogatott meg . . . Tekintete rögtön a Kuthy Lajos arczképén akadt meg, mely asztalkám fölött függött, egy koszoruval feldiszitve. Petőfi elkomolyodott és leült.

— Hát azt hiszi, érdemes a „Hazai rejtelmek" szellemes irója, hogy kegyed folyvást koszoruzza? . . Gyülölöm azt az embert! Hej ha én . . . Itt nem tudom mire gondolt . . . Azután belebonyolodtunk egymás magasztalásába. Egy ügyes fordulattal arra kért, bizonyitsam be, hogy az ő nevét olyan kiválóan tisztelem.

— Szivesen, mondám — bármivel, a mi tőlem telik.

— Minthogy én nem kérhetem el kegyed szép nevét, fogadja el az enyémet és egyesitse a sajátjával.

Erre nagyot dobbant a szivem, s hirtelen nem gondoltam másra, mint a két név egyesülhetésére. — De hát hol van a név a világon, melyet az önével egyesülten kellene viselni!?

— No hát akkor legyen csak Petőfiné.

— Hiszen Petőfiné csak asszony lehet, és akkor, előbb . . .

— Igen, igen, előbb nőül veszem, ha hozzám jön, kis feleségemmé teszem, és azután lesz belőle Petőfiné.

— De hiszen nem szeretjük egymást, hát hogy házasodnánk össze?

— Jól van, — felelé Petőfi, — ha még eddig nem oly nagy is szerelmünk, hogy együtt lehessünk, de tiszteljük egymást annyira, hogy közelben ugy, mint távolban, kölcsönös becsülésben várjuk be az időt, midőn boldog élettársakká lehetünk. Látja, milyen nagy az én bizonyitékom: felajánlom nevemmel egész életem szabadságát. — Egymásra nézve elméláztunk.

Corneliának ekkor öltözködnie kellett az előadáshoz. Petőfi fölállt, s kezet nyujtva igy szólt:

— Ugy-e Cornelia, ezt folytatni fogjuk?

— Mikor? — kérdém nevetve, hisz holnap reggel utazik, s halaszthatlan utja van.

Hogy mi halad, vagy mi halaszható, most ez egyszer én fogom megmutatni a bolond sorsnak! — mondá s eltávozott.

Ez este adták a „Sára hét fia" czimü franczia darabot; Cornélia fehér ruhában, fején fátyollal játszott. Midőn Petőfi meglátta, igy szólt hozzá:

— No látja készen is van a menyasszony.

— És a vőlegény, — felelt Cornélia, — csak a pap hiányzik.

— Az rögtön lenne, csak kegyed mondaná ki az „igent".

— Nohát igen, mondá Cornélia, — de ez csak arra kötelező, hogy mátkások leszünk addig, a mig ön ismét fölkereshet engem.

Petőfinek nem kellett több. Rohant a paphoz s csak tisztelendő Könyves Tóth Mihály uron mult, hogy az esküvő elmaradt „. . . Mikor a legnagyobb izgalomban visszatért hozzám — mondja az irónő — és én megtudtam, hogy nem esketnek meg bennünket, egy néma hálával fohászkodtam a gondviseléshez, és sirva kértem: Legyen nyugodt és ne zsákmányolja ki egy csak most keletkező rokonszenv jogát: higyje el, hogy legjobb barátaink is ilitélnek. . . . . Utazzék el holnap békével. . . ."

Petőfi azonban csak harmadnap utazott el, s ekkor egy kiszakitott tárczalapra irott levélben kérte Corneliát, hogy a pap áldása nélkül is vegye föl nevét, és Kolozsvártt — hova két hét mulva szándékoztak, szerepeljen már ugy . . . Ő ott lesz, a mikor Cornelia kivánja, az esküvőre . . . Bele nyugszik abba, hogy akkor hivja magához, mint férjét, ha már meggyőződött arról, mennyire megérdemli a boldogságot . . . Ez volt Corneliának első levele Petőfitől, ki nehány nap mulva Pestről irt egy mély érzelemtől áthatott második levelet, melyben emliti, hogy mily diadalmas boldogság lett volna az ő reá, ha Pestre érkezve elmondhatta volna ismerőseinek: „Cornelia az én feleségem . . ." E levélre Cornelia elhatározta, hogy nőül megy Kolozsvárott a költőhez.

E közben azonban Petőfi Szathmármegyében járt, s megismerkedett Szendrey Juliával . . . Egy hónap mulva irta Cornéliához harmadik levelét, melyben emliti, hogy bizonyosan azért nem akarta kolozsvári diadalait a Petőfiné néven élvezni, mert alkasmasint férjhez szándékozik menni valamelyik kis gróf udvarlójához. E kis gunyolódás után szerencsét kiván kolozsvári diadalaihoz . . . Ekkor jelent meg Petőfinek az a verse: „Mi van innen távol? a Tisza. Mi van a Tiszán tul? — Hortobágy . . ." Cornelia is olvasta e költeményt, s csak ennyit irt Petőfinek: „Nó ugy-e, hogy a Hortobágyon tul két ut van? Szerencsés utat kivánok a másikhoz, a melyik nem a Királyhágó felé vezet . . ."

*) A „Koszoru" májusi füzetéből.

**) Petőfi, midőn egy évvel előbb először látta Prielle Corneliát, igy nyilatkozott róla Czakónak: „Kár, hogy az a csitri haja ugy elrutitja azt a kis leányt."

KÖZGAZDASÁG.

Kimutatás.

A kolozsvári Takarékpénztár részvénytársulat 1879. apri havi üzlet forgalma. Bevétel: 294 betét után 61.646 frt 53 kr, visszafizetett váltók 94.135 frt visszafizetett előlegek 8.250 frt visszafizetett jelzálog kölcsönök 200 frt — kr, befizetett kamatok váltó s előlegek után 2.538 frt 29 kr, illetékek 663 frt 75 kr, jelzálog kölcsönök után befizetett kamat 4.627 frt 50 kr. többek számláján 10 frt — kr, házbér az intézet saját házai után 950 frt — kr, államilleték 8 frt 70 kr. Összesen 173.029 frt 77 kr. Pénztármaradvány márczius 31-ről 123.620 frt 54 kr. Főösszeg 296.650 frt 31 kr. Kiadás: Visszafizetett betétek s tőkésitett kamatok 253 tétel után 57.714 frt 61 kr, betéti folyó kamatokra 88 frt 92 kr, leszámitolt váltókra 112.358 frt — kr, előlegek értékpapirokra 1.700 frt — kr, tiszti fizetésekre 806 frt 66 kr, napi-biztosi dijakra 32 frt — kr, 1877. évi részvény kamat s osztalékra 12 frt — kr, 1878. évi részvény kamat s osztalékre 660 frt — kr, házbér az intézet hivatali helyiségéért 500 frt — kr, aprólékos költség az intézet saját házai után 10 frt 69 kr, bélyegilleték betéti kamatok után 2 frt 67 kr, államilleték előlegek után 8 frt 70 kr. Összesen 173.894 frt 25 kr. Pénztári maradvány ápril 30-án 122.756 frt 06 kr. Főösszeg 296.650 frt 31 kr. Kolozsvártt, 1879. apr. 30-án.

Kimutatás

A kolozsvári kisegitő takarék-pénztár szövetkezet forgalmáról ápril havában 1879. Bevételek: 1. Pénztármaradék a mult hóról 07.885 frt 34 kr, 20 törzsbetét után a 50, 1,000 frt, betételek után 59,384 frt 85 kr, kamat, feldíj 9,852 frt 48 kr, váltó úrlapért 116 frt 45 kr, egyleti ház után 250 frt, 821 esetben visszafizetett kölcsön 343,070 frt 78 kr. Össz.: 511,560 frt 80 kr. Kiadások: 807 esetben kölcsön 342,157 frt 84 kr, tisztviselők fizetése 1,345 frt 99 kr, irodai kellékekre 64 frt 55 kr, váltó úrlapra 100 frt, kamat 181 frt 50 kr, adóba 631 frt 87 kr, kisdedóvódáknak jótékony alapból 225 frt. betét visszafizetések 86,762 frt 57 kr, napi biztosi megjelenésért 35 frt, törzs betét utáni kamat 562 frt 25 kr, törzsbetét utáni járulék 660 frt 32 kr, pénztármaradék 78,835 frt 91 kr. Főösszeg: 511,560 frt 80 kr. Kolozsvárt, ápriis hó 30. 1879. Tauffer Ferencz igazgató. Kozák Ede pénztárnok, Geltch Jánosfő-könyvvezető.

A „KELET" magán távirata.

Feladatott **Budapesten** máj. 3. 11 ó. 20 p. d. e.
Érkezett Kolozsvárra máj. 3. 11 ó. 40 p. d. e.

Az osztrák-magyar bank felosztá az országot 16 bank-kerületre, a kolozsváriba tartozik Kolozsvár, Maros-Vásárhely, Beszterce, Naszód, Maros-Torda, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos, Alsó-Fehérmegye Gyula-Fehérvár kivételével; brassói kerületbe Brassó, Csik, Fogaras, Háromszék, Udvarhelymegye; a szebenibe a kolozsvári és brassói kereskedelmi kamara területének egyrésze, Kis- és Nagy-Küküllő és Szebenmegyék.

Suwaloff ajánlatait gr. Andrássy visszautasitá, ellenjavaslatokat tett, adjon garantiát Oroszország, hogy a berlini szerződés ellen való izgatást megakadályozza, folytassa a csapat-kivonást, ne kivánjon 3 havi fix időt erre. Suwaloff informatiót kérve Livadiából ment Londonba, hol gr. Andrássy ajánlatait tudják, helyeslik.

Két orosz hadtest Ruméliából megindult.

A királyi pár ma délután érkezik Budapestre; a lakosság spontán tömeggel, virággal fogadja.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Rókésy Károly.

Nyilttér.

x Érdekes az id. Heckscher Samu hamburgi bankárnak mai számunk hirdetési rovatában megjelenő szerencse jelentése. Ezen bankház az e vidéken nyert összegeknek pontos és titoktartó kifizetése által oly jó hirnevet szerzett magának, hogy e helyen ezen mai hirdetésre mindnkit figyelmessé teszünk.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(218—5) (261—300)

Elsinger M. J.
Bécs, Neubau 2.
Zollergasse.

esőköpenye, kocsitakarók, ágybetétek, sátorkelmék

Főnyeremény esetleg 400,000 márka.

Szerencse-jelentés.

A nyereményekért kezeskedik az állam.

Meghivás a Hamburg állam által biztositott nagy pénz kisorsolás.

Nyeremény esélyein

való részvételre, melyekben

8 millió 200,000 márkán

fölül okvetlenül nyeretik.

Ezen **előnyös pénz-kisorsolás** tervszerüleg összeállitott nyereményei, melyek csak 86,000 sorsjegyből állanak, a következők: t. i.

A **legnagyobb** nyeremény esetleg **400,000** márka,

1 nyer. à	250,000	márka	6 nyer. à	4000	márka
1 nyer. à	150,000	„	71 nyer. à	3000	„
1 nyer. à	100,000	„	217 nyer. à	2000	„
1 nyer. à	60,000	„	2 nyer. à	1500	„
1 nyer. à	50,000	„	2 nyer. à	1200	„
2 nyer. à	40,000	„	531 nyer. à	1000	„
2 nyer. à	30,000	„	673 nyer. à	500	„
5 nyer. à	25,000	„	950 nyer. à	300	„
2 nyer. à	20,000	„	65 nyer. à	200	„
12 nyer. à	15,000	„	100 nyer. à	150	„
1 nyer. à	12,000	„	24,650 nyer. à	138	„
24 nyer. à	10,000	„	1100 nyer. à	124	„
5 nyer. à	8,000	„	70 nyer. à	100	„
2 nyer. à	6,000	„	7300 nyer. à	94 és 67	„
54 nyer. à	5000	„	7850 nyer. à	40 és 20	„

mely nyeremények néhány hónap alatt hét osztályban **okvetlen** huzatni fognak.

Az első **nyereményhuzás** hivatalosan megállapittatott, melyhez

egy egész eredeti sorsjegy csak . . . . . 3 frt 40 kr.
egy fél „ „ „ . . . . . 1 frt 70 kr.
egy negyed „ „ „ . . . . . — frt 85 kr.

kerül. Ezen az állam által biztositott eredeti sorsjegyek (nem pedig tiltott igérvények) **az összeg bérmentes beküldése**, vagy posta **előleg mellett** még a **legtávolabbi vidékekre is szétküldetnek általam.**

Minden érdekelt, eredeti sorsjegye mellett, tőlem az állam **czimerével** ellátott **eredeti játék tervet díj nélkül** kapja meg, valamint huzás után a hivatalos nyereményjegyzéket minden **felszólitás nélkül.**

A nyeremény kifizetése és szétküldése

általam közvetlenül eszközöltetik a résztvevőkhöz pontosan és a legszigorubb titoktartás mellett.

Bármily megrendelés egy egyszerü postautalványon tehető.

Forduljunk tehát a közeli huzás végett (173) (1—6)

f. é. május 15-dikén

közvetlenül és bizalomteljesen alólirott bankházhoz

SAMUEL HEKSCHER senr.,

bank- és váltóüzlet **Hamburgban.**

---

(172) (1—3)

Haszonbéri hirdetés.

M.-Pagocsa községében 300 hold tagositott szántó és kaszáló, 4 belső telek a rajta levő lak- és gazdasági épületekkel, korcsoma regáléval **haszonbérbe, vagy örök áron eladó.**

Értekezhetni tulajdonos Egyed Kálmánnal Abrudbányán, és megbizott Szalánczy Ferenczczel M.-Vásárhelyt.

MOLL SEIDLITZ-POR.

Valódi csak,

ha minden dobozon a sas és az én sokszorozott czégem van lenyomva.

30 év óta a legjobb eredménynyel használt mindennemü **gyomorbetegségek és emésztési bántalmak** (mint étvágytalanság, szorulás stb.) **vértorlódás** és **aranyér-bántalmak ellen.**

Különösen oly egyéneknek ajánlandó, kik ülő életmódot visznek.

Hamisitások biróilag üldöztetnek.

Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 1 frt. oszt. ért.

Franczia borszesz és só.

A legmegbizhatóbb önorvos a szenvedő emberiség részére minden belső és fogfájásnál, idült bibák és sebek, rákbajok, üszök, gyuladt szemek, hüdés és mindennemü sértéseknél stb. stb.

Palaczkban használati utasitással együtt 80 kr. o. é.

Dorsch-halmáj-zsirolaj
Krohn M. és társá-tól
Bergenben (Norvégiában.)

Ezen halmáj-zsirolaj valamennyi, a kereskedelemben előforduló faj között az egyedüli, mely orvosi czélokra használható.

Ára egy üvegnek használati utasitással együtt 1 frt o. é.

(69) **Főraktár:** (18—52)

Moll A. gyógyszerész, cs. k. udvari szállitó,

Bécs, Tuchlauben.

Raktárak a birodalom minden jó hirnevü gyógyszertáraiban, avagy fűszerkereskedéseiben vannak. Raktár nélküli helységekben nagyobb vételnél magánszemélyek is megfelelő árleengedésben részesülnek. A t. cz. közönség figyelmeztetik **csakis** Moll-féle készitményeket kérni és csak is olyanokat elfogadni, melyek védjegyemmel és aláirásommal ellátva vannak.

Raktárak. **Kolozsvárt: Valentini Ad.** gyógyszerész. **Wolff János**, gyógysz. **Dr. Hintz György**, gyógysz. **Széki Miklós**, gyógysz. **Biró János**, gyógysz. **Dietrich Sámuel** keresk. Brassóban. Jekelius Nándor, gyógysz. Fabik Ede, gyógysz. Déván. Weisz Adolf. Szebenben. Müller K., gyógysz. és Reissenberger A. F. Segesvárt. Teutsch J. B.

A. MOLL, k. k. Hof-Lieferant, **Wien.**

Mérsékelt árszabálya

az első magyar gyapju-mosó és bizományi részvénytársulatnak BUDAPESTEN.

A társaság elhatározta magát arra, hogy az uj, most kezdődő tizenegyedik évi campagne-ra **tarifáját jelentékenyen leszállitja**, hogy a t. cz. gyapjutermelő és gyapjukereskedő urak gyárilag mosott gyapjunál még kedvezőbb eredményt érhessenek el, mint az eddig volt. — F. évi április hó 1-jétől kezdve tehát zsirban nyirt gyapjuért 5 frtot, timár gyapjuért 6 frtot, hátmosásu gyapjuért 7 frtot számitunk 100 kilónként.

Átvesz ünk minden fajta gyapjut gyárilag mosásra és bizományi eladásra, vagy csupán csak bizományi eladásra. A gyapjuk nálunk raktárolási- és biztositási illetékektől mentesen fekszenek; kivánatra előlegeket is adunk az érték két harmadáig igen mérsékelt kamatra és olcsó eladási provisiot számitunk.

Számos ügynökeink és **direct összeköttetéseink** által a bel- és külföld legjelentékenyebb gyár-piaczain, azon helyzetben vagyunk, hogy a nekünk bizományba adott gyapjuk eladását az utolsó kézbe gyorsan és a legmagasabb árakon eszközölhetjük, s a gyapju árát a tulajdonosnak készpénzben küldjük meg.

A hozzánk czimzett gyapjuküldeményeket az illő pályaudvarokból és hajó-rakodási állomásokról mi hozatjuk el. A küldemények sor szerint kerülnek mosásra, s az utóbbi még a legerősebb tolongás esetén is **legkésőbb 3—4 hét alatt** eszközöltetik.

Netáni kérdezősködésekre kimeritőleg és készséggel adatik válasz.

(161) (3—3) (Utánnyomat nem dijaztatik.) **Az igazgatóság.**

Umrath és Társa Prágában,

mezőgazdasági gépgyárosok

ajánlják, a szilárd kivitel, könnyü járás, nagy munkaképesség és tiszta cséplésről legelőnyösebben ismert különlegességeiket

(148) 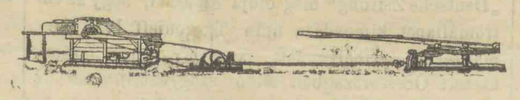 (5—24)

kézi és járgány-cséplőgépekben

1-től 8 ló- vagy ökörerőig, álló és hordozható alakban.

Továbbá készitünk különféle nagyságu és elismert jó minőségü

tisztitó rostákat, kukoricza-morzsolókat és szecskavágókat.

Ábrákkal ellátott árjegyzékkel postán küldve dijmentesen szolgálunk.

Alapos és gyors segitség minden gyomor- és altesti bajban szenvedőknek!

Az egészség fentartása legnagyobb részt a nedvek és vérnek tisztitása és tisztántartása, valamint a jó emésztésben rejlik.— Ezen czél elérésére a legjobb és leghathatósb szer

Dr. Rósa életbalzsama.

Dr. Rósa életbalzsama mindezen kivánatoknak a legtökéletesebben megfelel; ez az összes emésztési szervek munkásságát éleszti, egészséges és tiszta vért alkot és a testnek az előbbi erejét és egészségét viszszaadja.— Minden emésztési bajok, névszerint: **étvágyhiány, savanyu felböfögés, felpuffadás. hányás, gyomorgörcs, benyálkásodás, aranyer, a gyomor étkekkel való megterhelése** stb. ellen a legbiztosb és legjobbnak talált háziszer, mely magának a legrövidebb idő alatt kitünő hatása miatt általános elterjedést szerzett.

Egy nagy üveg 1 frt. Félüveg 50 kr.

Sok száz elismerő levél megtekintésre készen áll. Ez **életbalzsam** bérmentes megkeresések következtében utánvétel mellett mindenfelé szétküldetik.

Fragner B. urnak, Prága. Tiz év óta gyomorbajban szenvedtem, mely étvágyomat és álmomat elrablá s igen sok fájdalmat okoza, elhatároztam magamat az ön **Dr. Rósa-féle életbalzsamának** használására, melynek hatása nálam annyira kitünőnek bizonyult, hogy most teljesen jól érzem magamat, jóizüen eszem és alszom, melyért önnek köszönetemet nyilvánitom. Egyszersmind felkérem mellékelt 10 forintért számomra ismét — Dr. Rósa-féle életbalzsamából nagy palaczkokat küldeni.—

Rosenberg Chaim,
Galatz (Romania) Márcz. 7. 1878. ruhakereskedő.

Mélyen tisztelt Fragner ur!

Kérem szépen mellékelt 18 márkért ismételten Dr. Rósa-féle életbalzsamot küldeni. E balzsam kitünő gyógyszer étvágy tanuság, elsovinyodás és álmatlan éjek ellen. Egyének kikről orvosok lemondtak ez életbalzsam használata után megegészségesedtek és megerősödtek.— Postafordultávali szives elintézést várva vagyok alázatos szolgája. Stolczenberg H.

Loos-Heinersdorf, Müncheberg mellett aug. 14. 1875.

Figyelmeztetésül. Kellemetlen félreértések kikerülése tekintetéből kérem a t. közönséget, **mindig Fragner gyógytárából került Dr. Rósa-féle életbalzsamot kérni,** mert tapasztalatom szerint némely helyen csak egyszerüen életbalzsamot árusitanak el, mely a **Dr. Rósa-féle balzsamhoz** képest csak hatálytalan keverék.

A valódi Dr. Rósa-féle életbalzsam egyedül a főraktárból **Fragner B.** gyógytárából (Prága, 205—3.) kapható.

Budapesten: Török József gyógyszerésznél.
Kolozsvárt egyedüli raktár: **Wolff János** gyógyszerésznél.
Tordán: Gyógyszerész **Wolff Gábor** és **fiánál.**
Raktárak a birodalom majd minden gyógytárában, valamint Ausztria minden fűszerkereskedésében vannak.

Minden gyógyszerész és kereskedő urak, kik Dr. Rósa életbalzsamából raktárt tartani óhajtanak, sziveskedjenek a fennirt **főraktárhoz** Prágába fordulni. (123) (4—18)

DR. RÓSA ÉLETBALZSAMA.

DR. RÓSA ÉLETBALZSAMA.

Perlmoosi Portland Cement 100 kiló 7 frt.

Kufsteini hydraulikus mész 100 kiló 4 frt.

egész hordó vételnél készfizetés mellett.

DIETRICH SÁMUEL

vas- és fűszer üzletében

Kolozsvártt.

(136) (11—*)

Cserfahéj.

Egy német csáva-üzlet oly birtokosokkal óhajt összeköttetésbe lépni, a kik fahéjterményüket Németországon akarnák eladni. Bérmentes ajánlatokat **Y 4348** alatt tovább szállit **Mosse Rudolf** hirdetmény-irodája **Cölnben.** (169) (2—3)

!! Majdnem ingyen!!

A nemrég csődbe jutott Britannia-ezüst gyár tömeggondnokától azon megbizást kaptuk hogy az összes nálunk raktárban levő Britannia-ezüsnemüket, a fuvarbér és $^1/_4$ rész munkadij visszaforditása végett ajándékozzuk el.

Az összeg beküldése vagy utánvétele, a czikkeknél kitett áraknak, csupán viszaforditása a fuvarbérnek Angolországtól Bécsig és egy csekély rész munkadijnak; mindenki megszerezheti a következőket, egy negyedrészén az eredeti árnak, tehát **majdnem ingyen:**

6 darab Britannia-ezüst-**evőkanál**, 6 darab ugyan olyan minőségü **kávés-kanál,** összesen 12 darab, ezelőtt 6 frt került, most . **1 frt 85 kr.**
6 darab Britannia-ezüst **asztali kés**, ar gol aczél pengével, továbbá ugyan olyan 6 darab **villa összesen 12 darab** mely ezelőtt 9 frt volt, most mind a 12 darab együtt . . . . . **3 frt 10 kr.**
1 db. **tej-merő kanál**, legnehezebb minőségü, mely ezelőtt 3 frt volt, **most — ft 70 kr.**
1 db. **leves-merő kanál**, a legnehezebb minőségü s a legfinomabb Britannia-ezüstből ezelőtt 4 frt, **most** . . . . . **1 frt 10 kr.**
6 db. Britannia-ezüst **kés-tartó,** ezelőtt 2 frt, **most** . . . . . **— frt 65 kr.**
1 db. „ „ **czukor-fogó,** „ 1 frt, „ . . . . . **— frt 30 kr.**

Ezeken kivül igen szép és csinos asztali gyertyatartók, egy pár 1 frt, 2 frt, 2 ft 50, 3 ft. Tálczák, egy darab 50, 75, 80 kr., 1 frt, 1 40, Kávé csésze, 2 frt. 2.50. 3—4 frt. Czukor-por tartó, 25 kr., 40, 75, 90., 1 frt. Eczet- és olaj karafina 2 ft 50. 2.80, 3.50, 4.75, 5 frt. Vaj-tartó 75 kr. 95. 1.70, 2.80. 3.25, 4 frt. Leveses-csésze alsó tálczával együtt 1.60, 2.50, 3 frt. (92) (10—12)

!! Hallatlan olcsó !!

és minden háztartásnál különösen ajánlható a következő összeállitás, mely 33 igen gyakorlati és kitünő darabból a legfinomabb és legjobb Britannia-ezüstből készitve, s példátlan olcsó árért csak 6 frt 45 kr. és pedig

6 drb. kitünő jóságu **asztali kés**, Britannia ezüst fogantyuval és a legfinomabb angol ezüst-aczél pengével.
6 drb. legfinomabb **villa**, Britannia-ezüstből egy darabból készitve.
6 drb. nehéz Britannia-ezüst **evőkanál**
6 drb. Britannia-ezüst **kávés kanál**, legjobb minőségü.
1 drb. tömör Britannia-ezüst **tejmerő kanál.**
1 drb. nehéz Britannia-ezüst **leves-merő kanál.**
6 drb. Britannia-ezüst **kés-tartó.**
1 drb. Legjobb minőségü Britannia-ezüst **czukor-tartó.**

} mindezen 33 darab mely ezelőtt 25 frt. most mind a 33 db. összesen **csak 6 frt 45 kr.**

33 mind ezen darabok a legfinomabb Britannia-ezüstből vannak készitve, mely egyedüli létezhető fém a világon, mely örökké fehér marad, s a valódi ezüsttől 20 évi használat után sem lehet megkülönböztetni, melyért kezeskedünk.

Siessen tehát rendelését mindenki a mily gyorsan csak lehetséges beküldeni, mivel ily hallatlan olcsóság mellett készletünk hamar el fog fogyni.

Czim és egyedüli rendelési hely az Osztrák-Magyar birodalomban.

Főraktára a Britannia-ezüst gyárnak:

BLAU & KANN

Bécs, I. Elisabethstrasse Nro. 6.

FERENCI IGNÁC

Kolozsvárt, főtér 25. sz.

ERDEM ÉREM

ajánlja dúsan ellátott

kész férfi, női- és gyermek czipők raktárát,

Legujab nagy választékban, pontos szolgálat és jutányos árak mellett. Mindennemü megrendelések legrövidebb idő alatt teljesittetnek.

T. cz. vidéki megrendelők részére mérték cipő, vagy számszerint azonnal teljesittetnek. (413—10) (27—50)

Fürdő évad Május 15. Septemb. végeig.

Buziási-Fürdő

leghathatósb

vasas fürdő.

Távirda posta állomás.

Gyógyjavallat: Használtatik: vérszegénység, sápkór, sárgaság, fövény, kőképlet, köszvény eseteiben, a nemi és hugykészitő betegségekben, lélekzési és emésztési bajokban, a mirigyes ivarszerek és hajszáledények bántalmaiban, ideg betegségekben — idült bőrkütegek ellen.

Fürdők: Meleg kád, hideg tűkör és zuhany-fürdők — uszoda.

Közlekedés: Legközelebbi vaspálya állomások Temesvár és Lugos.— Napontai közlekedés Temesvár Buziás közt kényelemmel felszerelt gyorskocsikkal személyenként 2 frtért.

Lakás: Két nagy urad. szálloda, s magánházi tulajdonosoknál.

Szorakozás: Jeles szegedi zenekar, nagykiterjedésü diszkert, gyógyterem, zongora, olvasó- és játékszobák — társas játékok — hangversenyek — reuniok.

Mint müködő orvosok: az urad. fürdő orvos dr. Csajághy István, dr. Wittner Adolf és dr. Paumánn Nándor.

Gyógyvizszállitás: Dimitrievics Kristóf gyógyszerész.

Regále bérlő: Aszlányi József.

Szállodákat és fürdőket házilag kezeli a

m. kir. közalap. fürdőigazgatóság.

(166) (5—6)

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdászánál az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvárt.

MELLÉKLET: Megrendelési felhivás „Az emberi müvelődés története" cz. műre.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca